

**Volba cílového
souboru**

FÁZE
PLÁNOVÁNÍ

2. fáze: plánování – volba cílového souboru

- **Cílová populace = základní soubor**
- Skupina lidí, které spojuje přítomnost/nepřítomnost zkoumané nezávislé proměnné
- **Kritéria inkluze** – kritéria zařazení - co musí respondent splňovat, aby byl zařazen do výzkumu
- **Kritéria exluze** – kritéria nezařazení – co když má, nesmí být ve výzkumu
- **Výběrový (výzkumný) soubor**

Reprezentativní skupina vybraná s cílové populace ovlivní výsledky výzkumu

- Velikost souboru,
- Reprezentativnost souboru,
- Nediskriminace jedinců,
- Velké množství těch co odmítnou se účastnit,
- Zkreslení z již netestovaných proměnných

- **Vyčerpávající soubor**

- Výzkum je uskutečněn u všech jedinců cílové populace

Správná volba je klíčová pro validnost tvrzení

Interní validita = platnost tvrzení v cílové populaci

Externí validita = do jaké míry lze tvrzení generalizovat na celou populaci

Základní soubor
= cílová
populace

Výběrový
soubor

2. fáze: plánování – volba výzkumného nástroje

NÁSTROJ	Náhodný	Záměrný
K náhodnému výběru je nezbytné znát všechny členy cílového souboru. Při výběru je uplatňován princip náhody (losování, mechanické pravidlo = např. každý pátý na seznamu) Mnohé způsoby výběru výzkumného souboru lze tedy využít u náhodného i záměrného výběru. Záleží na postupu výběru konkrétního subjektu.		
Jednoduchý náhodný výběr	✓	✗
Mechanický náhodný výběr	✓	✗
Účelový expertní výběr	✗	✓
Skupinový výběr	✓	✓
Vícenásobný (vícestupňový) skupinový výběr	✓	✓
Stratifikovaný (oblastní) výběr	✓	✓
Kvótový výběr	✓	✓
Kriteriální výběr	✓	✓
Párový výběr	✗	✓
Snowball metoda	✗	✓
Oportunitní namátkový výběr	✗	✓
Sebevýběr – anketní výběr	✗	✓
Výběr výzkumného vzorku prostřednictvím sociálních sítí	✗	✓

2. fáze: plánování – výběr výzkumného souboru – náhodný výběr

- **Jednoduchý náhodný výběr:** ze všech osob cílové populace jsou vylosováni ti co budou zařazeni do výzkumu
- **Mechanický záměrný výběr:** Ze seznamu všech osob cílové populace je vybrán např. každý pátý
- **Skupinový výběr:** náhodně vylosována je určitá skupina lidí (např. je vylosováno oddělení a výzkumný soubor tvoří sestry tam pracující)
- **Vícenásobný náhodný výběr:** náhodné losování skupiny vyššího řádu posléze nižšího řádu (např. vylosuji nemocnice ze všech v ČR, poté kliniky, poté oddělení, poté konkrétní jednotlivce)
- **Stratifikovaný (oblastní) výběr:** všichni z cílové populace jsou rozčleněni na menší odlišné skupiny (např. absolventky SZŠ, VOZŠ, Bc., Mgr.) z každé skupiny jsou pak náhodně losováni členové výzkumného souboru
- **Vícestupňový výběr:** vybereme oblast a z této oblasti vybereme náhodně jednoho respondenta (např. oblast = primární sestra – náhodně vylosovaná pak náhodně vylosuji jednoho pacienta, kterého má v péči)

2. fáze: plánování – výběr výzkumného souboru – záměrný výběr

- **Nenáhodný účelový expertní výběr:** uplatnění převážně v kvalitativním výzkumu – zcela subjektivní výběr výzkumníkem
- **Skupinový výběr:** cílová populace rozdělena do reprezentativních podskupin (složení skupin je přibližně stejné – je členění např. dle města kde žijí) a následně je ze skupin zvolen výzkumný soubor.
- **Párový výběr:** výběr dvou co nejvíce podobných skupin (věk, pohlaví, vzdělání) – u jedné skupiny se provede intervence a srovná se výsledný stav s kontrolní skupinou.
- **Kvóťový výběr:** víme-li např., že v cílové populaci je 30 % žen a 70 % mužů snažíme se tyto parametry dodržet i ve výzkumném souboru.
- **Kriteriální výběr:** vybírám výzkumný soubor dle zastoupení určitého kritéria (např. kuřáci)
- **Snowball metoda (metoda nabalování):** osoba cílové skupiny a se stává informátorem (dává nám kontakt na další osobu nebo jí předloží výzkumný nástroj). Nově kontaktovaní se opět stávají informátory a celý cyklus se opakuje.
- **Oportunitní namátkový výběr:** testujeme kohokoliv, kdo je zrovna ochoten se nechat testovat
- **Sebevýběr – anketní výběr:** testujeme ty, co na základě výzvy chtějí být součástí výzkumného souboru
- **Výběr výzkumného vzorku prostřednictvím sociálních sítí:** velké riziko toho, že informace získáme od osoby, které nesplňuje požadavky cílové populace.

2. fáze: plánování – volba velikosti cílového souboru

Kvantitativní výzkum

- Čím větší tím lepší
- Při srovnávání skupin je třeba dosáhnout vyrovnaného početního zastoupení v jednotlivých skupinách

Kvalitativní výzkum

- Sběr informací se provádí do doby nasycení = další zdroj informací přináší to co již víme z předchozích případů (musím ověřit, zda nasycení opravdu je)

2. fáze: plánování – volba výzkumného nástroje

- Chování lidí na veřejném místě – **POZOROVÁNÍ**
- Chování lidí v soukromí – **ROZHOVOR** nebo **DOTAZNÍK**
- Zkoumání názorů, pocitů, víry, hodnot - **ROZHOVOR** nebo **DOTAZNÍK** nebo **POSTOJOVÉ ŠKÁLY**
- Schopnosti jedinců – **STANDARDIZOVANÉ TESTY**

2. fáze: plánování – volba výzkumného nástroje

NÁSTROJ	KVANTITATIVNÍ	KVALITATIVNÍ
Přestože některé z výzkumných nástrojů lze použít jak u kvantitativního tak u kvalitativního, jejich konstrukce a způsob sběru dat je pro odlišný.		
Dotazník	✓	✗
Rozhovor	✓ Strukturovaný (dotazník vyplněný za asistence výzkumníka)	✓ Polostrukturovaný, nestrukturovaný
Pozorování	✓ Strukturovaný záznamový arch sledování počtu výskytu jevu	✓ Pořízení videonahrávky podrobný rozbor
Rozbor psaného projevu	✓ Např. práce s dokumentací pacienta	✓ Např. zkoumání deníku nebo, eseje na určité téma
Rozbor kresby	✗	✓
Experiment	✓	✗

**Formulace
cílů/hypotéz/výzkumných
otázek**

**Tvorba výzkumného
nástroje**

**FÁZE
EMPIRICKÁ**

3. fáze: empirická – formulace cílů, hypotéz, výzkumných otázek

Kvalitativní výzkum

Kvantitativní výzkum

Formulace výzkumných cílů

FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Má podobu **tázací věty** a je: jasná, jednoduchá, logická, plodná.

FORMULACE HYPOTÉZ

Hypotéza je vyvratitelné tvrzení o vztahu mezi proměnnými.

Má podobu **oznamovací věty** a je: jasná, jednoduchá, logická, ověřitelná, plodná

Fáze tvorby hypotézy

Prvotní hypotéza - výzkumný problém

Vědecká hypotéza

Pracovní hypotéza

Statistická hypotéza

H_0 – neexistuje vztah mezi proměnnými

H_A = existuje statisticky významná závislost mezi proměnnými.

Operacionalizace proměnných

3. fáze: empirická – obsahové zaměření hypotéz a výzkumných otázek

- **Existenční**

- Popisuje doposud nepopsané jevy
- Lze výsledky uplatnit v teorii nebo ošetrovatelské praxi?

- **Nomologické**

- Jejich potvrzením či vyvrácením vzniká nová teorie

- **Opisné**

- Popisují vztahy mezi jevy

- **Vysvětlující**

- Vysvětlují vztahy mezi jevy

- **Rozdíl mezi proměnnými nesměrový**

- Zjistí rozdíl neurčí směr ani velikost rozdílu (např. je/není rozdíl mezi ♀ a ♂)

- **Rozdíl mezi proměnnými směrový**

- Zjistí rozdíl a určí jeho směr (např. ♀ muži více než ♂)

- **Rozdíl mezi proměnnými kvantifikovaný**

- Ukazuje velikost rozdílu

Výzkumná otázka:

Cíl 1:

Nezávislá proměnná

Závislá proměnná

1H0: Nezávislá proměnná statistický významně **NEOVLIVŇUJE** výskyt závislé

2H0: Nezávislá proměnná statistický významně **NEOVLIVŇUJE** výskyt závislé

Popřípadě kumulační hypotéza:

DOTAZNÍK

FÁZE
EMPIRICKÁ –
tvorba
výzkumného
nástroje

Dotazník

Anketa – není doporučeno užití v DP

- Jednoduché dotazníkové šetření - jak formulace položek, tak distribuce
- 5 – 10 otázek
- Výběr respondentu je zcela náhodný bez jakéhokoliv omezení

D
O
T
A
Z
N
Í
K

Vlastní konstrukce

Standardizované

Výhody:

- Efektivnost – není nutné tvořit nový dotazník
- Definována validita a reliabilita výzkumného nástroje
- Možnost komparace výsledků se stanovenou normou nebo výstupů šetření uskutečněných totožným dotazníkem

Dotazník - základní pravidla tvorby

- Dostatečná znalost teorie
- Formulace položek v souladu s cíli a hypotézami šetření
- Počet položek (moc položek zvýší únavu, ale navýší reliabilitu a validitu) – vyplnění kratší jak 30 min
- Začátek identifikace – střed nejtěžší – konec nejlehčí položky a ožehavé témata (sex, intimita)
- Respektovat požadavky na reliabilitu a validitu
- Položky
 - Jasně
 - Stručné
 - Sledovat vždy jen jednu proměnnou
 - Neobsahovat zápor
 - Na ožehavé se ptát nepřímo

Předvýzkum = ověření
použitelnosti
dotazníku

Dotazník - komponenty

Název dotazníku

Metody monitorace bolesti u pacienta v bezvědomí
Dotazník určený sestřám pracujícím v intenzivní péči

Kontaktně motivační úvod

Vážená sestro,
jmenuji se Jana Nováková a jsem studentkou 2. ročníku oboru Intenzivní péče na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity. Ráda bych Vás poprosila o pečlivé vyplnění dotazníku, jehož výsledky budou sloužit ke zpracování diplomové práce na téma: „Metody monitorace bolesti u pacienta v bezvědomí“.
Vyplněním dotazníku dáváte souhlas se zpracováním Vámi uvedených údajů. V průběhu šetření bude věnována maximální pozornost zachování Vaší anonymity. Získané informace budou využity pouze pro studijní účely a budou chráněny před zneužitím. Předem velice děkuji za Váš čas a spolupráci.

Bc. Jana Nováková
novakova@med.muni.cz

Pokyny pro vyplnění

Prosím označte pouze jednu odpověď (pokud není v zadání otázky uvedeno jinak).
Popřípadě na vytečkované řádky dopište vlastní slovní odpověď.

Výzkumné položky

Položky koncipované na základě stanovených hypotéz
Logické řazení – nejsložitější položky patří do středu dotazníku
Požadavky na položky: jasnost, stručnost, kladná forma, nesugestivnost

Položky zjišťující demografické údaje

Věk, pohlaví, délka praxe, délka praxe v intenzivní péči, dosažené vzdělání, specializace v intenzivní péči.....

Demografické položky

Výzkumné otázky

Filtrační položky

- filtrace nevhodných respondentů – kteří nesplňují charakteristiku cílové populace (např. laik)
- **Kontrolní – L položky**
- ověření pravdivosti odpovědí v klíčových otázkách – ptám se dvakrát na to stejné ale jinak formulovanou otázkou

Přímé položky

- ptáme se na informace o samotném respondentovi

Nepřímé položky

- ptáme se na jiný subjekt (osobu, věc, společnost...)

Uzavřené položky

- respondent vybírá s nabízených variant
- náročné na přípravu, lehké na vyhodnocení
- nevýhoda zjednodušení názoru respondenta - ztráta informací
 - Dichotomické – ano, ne
 - Trichotomické ano, ne, Nevím
 - Polynomické - víc než dvě nabízené varianty

Polootevřené položky

- možnost výběru z variant a prostor na vlastní odpověď respondenta

Otevřené položky

- snadná formulace
- těžké vyhodnocování
- respondent často neodpoví

Výběrové položky

- Vybírá jednu z nabízených variant

Výčtové položky

- Může vybrat více z nabízených variant

Škálové položky

- Numerické, grafické, symbolické
- Intervalová škála
- Likertova škála - 1 – 5 (1 = žádný vliv; 5 maximální vliv)
- Škála hierarchická – řazení proměnných dle významnosti
- Škála bodová – max. bodů 100 – přidělují se body jednotlivým proměnným

Dotazník – distribuce, návratnost

PŘÍMÝ KONTAKT

- **DOTAZNÍK PŘEDKLÁDÁ VÝZKUMNÍK OSOBNĚ**
- Individuální x kolektivní vyplňování
- Výzkumník může osobně instruovat respondenty a odpovídat na jejich dotazy – zvýšení validity odpovědí
- Vykazuje vyšší návratnost než distribuce v nepřímém kontaktu

NEPŘÍMÝ KONTAKT

- **DOTAZNÍK DISTRIBUOVÁN POŠTOU, ELEKTRONICKY, DALŠÍ POVĚŘENOU OSOBOU**
- Individuální x kolektivní vyplňování
- Není možnost doplňujících informací od výzkumníka - nepochopení způsobu kompletnosti
- Větší pravděpodobnost, že dotazník vyplní osoba nespĺňující kritéria cílové populace
- Vykazuje nižší návratnost než distribuce v nepřímém kontaktu
- Pro zvýšení návratnosti dotazníků posílaných poštou je vhodné přiložit ofrankovanou obálku s adresou

KOMBINACE

- **Dotazník distribuován v přímém i nepřímém kontaktu s respondentem**

Dotazník – výhody a nevýhody

- Efektivnost (získání dat v krátkém čase od velkého počtu osob)
- Výzkumník nemusí být při distribuci a kompletaci dotazníků přítomen
- Respondent má čas si odpověď promyslet
- Objektivnost – respondent chráněn před sugescí a subjektivním ovlivněním výzkumníkem
- Možnost kvantifikace odpovědi
- Možnost statistického zpracování dat

- návratnost dotazníků
- Chybí kontrola parametrů cílové skupiny – vyplnila dotazník opravdu cílová skupina
- Není možnost interakce výzkumník – respondent – riziko nepochopení položek
- Malá flexibilita – nelze dotazník poupravit, když při analýze výsledků zjistím nové zjištění nebo chybu

Elektronický dotazník – výhody a nevýhody

E-mailové dotazníky	Webové dotazníky
<ul style="list-style-type: none">• Dotazník posílán emailem konkrétní skupině respondentů• Podoba textového dokumentu• Respondent vyplní a posílá emailem zpět výzkumníkovy	<ul style="list-style-type: none">• Dotazník funguje jako webová stránka• Dotazník může vyplnit každý, kdo má přístup na webovou stránku• Informace lze následně automaticky převést do datových tabulek a grafů• Respondenty lze získávat prostřednictvím rozesílání internetového odkazu cílové skupině

-
- Respondent může vyplnit dotazník kdykoliv a odkudkoliv
 - Vyšší anonymita respondentů
 - Na distribuci dotazníků jsou minimální finanční náklady
 - Automatická generace datových tabulek a grafů šetří čas
 - Redukce omylů a chyb, které mohou být způsobeny manuálním kódováním
 - Dotazník lze doplnit o další multimediální opory (obrázky, zvuk, video)

-
- Složení výzkumného souboru ovlivněno dostupností internetu a počítačovou gramotností
 - Výzkumný soubor je tvořen na základě sebevýběru
 - Není možná kontrola zda respondent splňuje kritéria cílového souboru
 - Není možná kontrola, zda se jeden respondent nezúčastnil výzkumu opakovaně
 - Tvorba elektronického dotazníků je náročnější – znalost

Určete o jaké dotazníkové položky se jedná

1. Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Kolik je Vám let? (doplňte prosím).....

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (1H, 7H)

- a) středoškolské
- b) vyšší odborné (Dis.)
- d) vysokoškolské – bakalářské (Bc.)
- e) vysokoškolské – magisterské (Mgr.)

4. Máte specializaci ve zdravotnictví? (2H, 7H)

- a) ano, specializace v oboru intenzivní péče
- b) ano, specializace v jiném oboru
- c) Ne

5. Pokud jste v otázce č. 4 uvedli, že máte specializaci v jiném oboru (varianta b), doplňte prosím v jakém oboru.....

7. Podstatou maligní hypertermie je:

- a) porucha transportu sodíku ze sarkoplazmatického retikula svalových buněk
- b) porucha transportu kaliumu ze sarkoplazmatického retikula svalových buněk
- c) porucha transportu kalcia ze sarkoplazmatického retikula svalových buněk
- d) porucha transportu chloridů ze sarkoplazmatického retikula svalových buněk
- e) Žádná z nabízených variant není správná

8. Ohodnoťte míru své informovanosti o maligní hypertermii na škále 1 – 5 (1 excelentní znalosti – 5 nedostatečné znalosti)

1 Excelentní znalosti	2	3	4	5 Nedosta- tečné znalosti
-----------------------------	---	---	---	------------------------------------

Určete o jaké dotazníkové položky se jedná

8. Označte, prosím, každý následující faktor číslicí 1-5 (1 – omezuje mě minimálně, 5 – extrémně mě omezuje) podle toho, jak velký jí přikládáte význam v omezování efektivním provádění Vaší práce (každou číslici lze použít pouze jednou)

Faktor	Přidělená hodnota 1 - 5
Čas	
Materiální vybavení	
Personální vybavení	
Informovanost o TH	
Doplňte další významné faktory a ohodnoťte je na škále 1 -5:	

8. Označte, prosím, každý následující faktor procentuálním vyjádřením jak moc Vás faktor omezuje efektivním provádění Vaší práce (součet všech procent uvedených u faktorů musí dávat 100 %)

8. Označte, prosím, každý následující faktor číslicí 1-5 (1 – omezuje mě minimálně, 5 – extrémně mě omezuje) podle toho, jak velký jí přikládáte význam v omezování efektivním provádění Vaší práce (každou číslici lze použít opakovaně)

ROZHOVOR (INTERVIEW)

FÁZE

EMPIRICKÁ –
tvorba
výzkumného
nástroje

Rozhovor jako vědecká metoda

- Uskutečněný s jasným výzkumným zaměřením (je stanoven cíl)
- Obsahuje jasně formulované otázky s cílem získat potřebná data
- Provádí ho proškolený výzkumník
- Interpretace informací může být jak kvalitativní tak kvantitativní

Informovaný souhlas

- Informátor musí vyslovit souhlas se zařazením do výzkumného šetření nejlépe v písemné podobě, nebo jako součást nahrávky – musí být zmíněno v metodice práce
- Vyplněné formuláře s identifikačními údaji informátoru se do závěrečné práce nekládají – jsou uloženy v archivu autora = zachování anonymity
- Součástí příloh práce je vzor formuláře (bez identifikačních údajů informátora)

Zaměření rozhovoru

- **Zjišťovací** – otevřené otázky – zmapování problematiky za účelem tvorby hypotéz a výzkumných otázek = pilotáž
- **Hlavní nástroj výzkumu** – získávání konkrétních dat
- **Doplnění výzkumu**
- **Validace výzkumného nástroje**

Rozhovor - dělení

Přímí kontakt

Výzkumník hovoří s informátorem „tváří v tvář“
Může sledovat nonverbální komunikaci

Nepřímí kontakt

Výzkumník hovoří s informátorem telefonicky nebo on-line
Větší pocit anonymity pro respondenta

Individuální rozhovor

Výzkumník hovoří s jedním informátorem
Výzkumník může lépe reflektovat na přijímané informace
Intimnější prostředí – menší stud informátora
Větší časová náročnost, menší nároky na výzkumníka v rámci řízení rozhovoru

Skupinový rozhovor

Výzkumník hovoří se skupinou informátorů (nelze uskutečnit strukturovaný)
Menší časová náročnost, větší nároky na výzkumníka v rámci řízení rozhovoru
Všichni informátoři se dostatečně neprojeví – stud
Ovlivňování těch druhých = synergický efekt

Nestrukturovaný rozhovor

Nejsou formulovány otázky pouze okruh otázek

Polostrukturovaný rozhovor

Část otázek formulovaných dopředu, možnost je měnit, měnit jejich pořadí a doplňovat nové

Strukturovaný rozhovor

Přesně formulované otázky a jejich pořadí.
Dotazník v mluvené podobě – výhoda proti dotazníku možnost upřesnění otázek a odpovědí

Rozhovor v kvalitativním a kvantitativním výzkumu

Kvalitativní výzkum

Snaha o detailní popis proměnných

Přímí nebo nepřímí rozhovor
Individuální nebo skupinový rozhovor
Nestrukturovaný nebo polostrukturovaný rozhovor

Druhy rozhovoru

Etnografické rozhovory
Fenomenologické rozhovory
Focus group (ohnisková skupina)

Záznam: nahrávka

Zpracování výsledků: následný přepis, kódování, kategorizování

Kvantitativní výzkum

Kvantifikace proměnných

Přímí nebo nepřímí rozhovor
Individuální rozhovor
Strukturovaný rozhovor

Záznam: papírový formulář (obdoba dotazníku), nahrávka

Zpracování výsledků: přepis do četnostních tabulek a grafů

Rozhovor – přípravná etapa

Okruh	Plán
O čem	Stanovení cílů a výzkumných otázek Nestrukturovaný rozhovor – stanovení okruhů rozhovorů Polostrukturovaný rozhovor a strukturovaný rozhovor - stanovení tazatelských otázek
S kým	Požadavky na cílovou skupinu Metoda výběru výzkumného souboru
Jak	Přímí kontakt x nepřímí kontakt (telefon x on-line) Individuální rozhovor x skupinový rozhovor Způsob zaznamenávání informací (nejčastěji nahrávka a přepis, strukturovaný rozhovor papírová podoba)
Kdy	Dohoda s informátorem na termínu rozhovoru Informátora informujte o tématu, předpokládané délce rozhovoru a o formě (strukturovaný – nestrukturovaný individuální - skupinový; přímí kontakt – nepřímí kontakt)
Kde	Kde bude rozhovor probíhat – doma, kancelář, kavárna

Rozhovor – pořadí otázek

Řazení otázek z hlediska časové osy

Řazení otázek z hlediska obsahu

1. Zkušenosti a chování
2. Názory a hodnoty
3. Znalosti
4. Vnímání
5. Demografické a kontextové

Řazení otázek dle ožehavosti obsahu

1. Méně ožehavé
2. Ožehavé (intimní oblast, sexualita)

Řazení otázek dle složitosti

1. Jednoduché na odpověď
2. Složité na odpověď – nejsložitější ve středu
3. Jednoduché na odpověď

Závěr

Poslední možnost ověřit si informace

Podcenění závěru negativně ovlivňuje hodnocení výzkumu informátorem

Rozhovor – kvalitativní

Pořízení nahrávky

- Nahrávání může ovlivnit průběh rozhovoru

Přepis

- Mechanická činnost
- Existují diktafony s automatickým přepisem
- Přepisy mohou být uskutečněny i jinou osobou než výzkumníkem
- Do přepisu by měla být zaznamenána i nonverbální komunikace (tón hlasu, smích, pláč...)
- Vhodné používat sofistikované programy pro analýzu kvalitativního výzkumu (např. Scribe Transcription Software)

Rozhovor – výhody a nevýhody

- Možnost ověření pochopení položek
- Velká flexibilita při sběru dat
- Vyšší vyplněnost položek ve srovnání s dotazníkem
- Méně respondentů volí variantu „nevím, nechci se vyjádřit“
- Možnost oslovit všechny věkové kategorie – děti, seniory, mentálně retardované, analfabety...

- Časová náročnost
- Velký důraz na vytvoření vztahu mezi tazatelem a informátorem
- Vysoké požadavky na výzkumníka
 - Komunikační – schopnost vyjádřit se
 - Schopnost naslouchání a zpětné vazby
 - Organizační schopnosti
 - Osobnostní (netrpělivost, neporozumění, netaktnost, nadřazenost)
 - Oproštění se od sugesce a hodnocení
 - Schopnost objektivně posoudit informace
- Malý počet informátorů
- Cenzura – informátor poví jen to co chce
- Šum: co chtěl říct – co řekl – co jsem pochopil – co jsem interpretoval

POZOROVÁNÍ

FÁZE
EMPIRICKÁ –
tvorba
výzkumného
nástroje

Rozhovor jako vědecká metoda

- Snaha o objektivní popis proměnné
- Nejnáročnější metoda sběru dat
- Nejstarší (spolu s rozhovorem) metoda výzkumu psychologických jevů
- Provádí ho proškolený výzkumník
- Interpretace informací může být jak kvalitativní tak kvantitativní

Zaměření pozorování

- Činnosti (fyzické, psychické, zručnost)
- Sociální vztahy
- Prostředí

Rysy vědeckého pozorování

- Plánovitost
- Systematičnost
- Objektivnost

Požadavky na výzkumníka

- Schopnost rychlé adaptace na prostředí pozorování
- Zachování nezaujatého postoje
- Schopnost improvizace v nečekaných situacích
- Schopnost používat nástroj a pomůcky výzkumu
- Schopnost introspekce

Pozorování - dělení

Zúčastněné pozorování

Výzkumník participuje na dění (úplný účastník, účastník jako pozorovatel)

Nezúčastněné pozorování

Výzkumník neparticipuje na dění (úplný pozorovatel)

Přímé pozorování

Pozorovatel je přímým účastníkem pozorované situace
Integrace pozorovatele do cílového souboru zvyšuje validitu výsledků

Nepřímé pozorování

Pozorovatel není přímým účastníkem pozorované situace

Otevřené pozorování

Pozorovatel informuje výzkumný soubor o tom co a kdy bude sledovat
Pozorování se mohou chovat atypicky.

Skryté pozorování

Pozorování neví, že jsou sledováni nebo neví co je konkrétně sledováno
Vyšší validita výsledků, ale etické aspekty – vhodné dodatečně získat souhlasy pozorovaných

Pozorování v přirozených podmínkách

Pozorování v prostředí, kde se proměnná běžně vyskytuje

Pozorování v nepřirozených podmínkách

Pozorování v uměle navozených (laboratorních podmínkách) nemůže být nikdy zcela skryté – pozorování vždy budou vědět, že jsou pozorováni

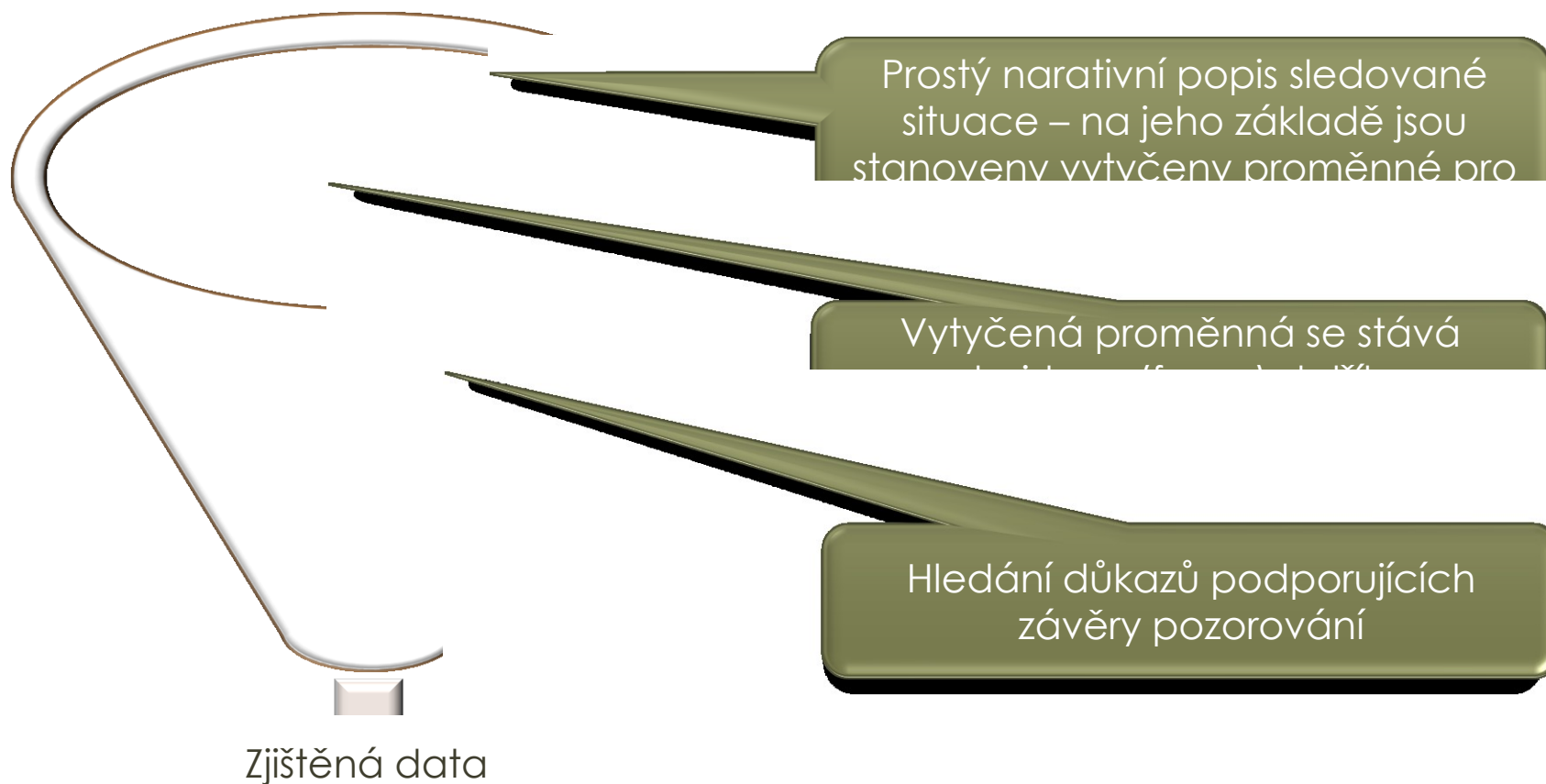
Strukturované pozorování

Pozorování dle předem stanovené normy (např. záznamový arch k monitoraci četnosti výskytu proměnné)

Nestrukturované pozorování

Pozorování bez předem stanovené normy (např. nahrávka na video a následné sledování proměnných z hlediska jejich kvality)

Pozorování – proces

Pozorování – výhody a nevýhody

- Pozorování lze zachytit neuvědomované (rutinní) proměnné
- Pozorovat lze i proměnné a vztahy mezi nimi, které by v rozhovoru respondent chtěl skrýt
- Zúčastněné pozorování = výzkumník členem cílové skupiny - ideální možnost pro skryté pozorování = malá míra přetvářky pozorovaných
- Zúčastněné pozorování = výzkumník má bezprostřední zkušenost se situací, kterou pozoruje „prožívá situaci na vlastní kůži“ může jí vnímat všemi smysly

- Vysoká náročnost pro výzkumníka z hlediska komunikačních, sociálních schopností a schopnosti objektivního pohledu
- Zúčastněné pozorování = velká míra participace výzkumníka může ovlivnit přirozený vývoj proměnných
- Nevhodné chování výzkumníka může navodit neochotu pozorovaných k dalšího výzkumu
- Vnímavost k pozorovaným jevům - výzkumník nemusí zachytit přesně všechny proměnné, nebo jim může přikládat malou váhu

Pozorování v kvalitativním a kvantitativním výzkumu

Kvalitativní výzkum

Snaha o detailní popis proměnných
Snaha o zjištění co se skutečně děje (pokud možno všemi smysly)

- Nestrukturované pozorování
- Zúčastněné nebo nezúčastněné pozorování
- Přímé nebo nepřímé pozorování
- Skryté nebo otevřené pozorování
- Pozorování v přirozených nebo laboratorních podmínkách

Záznam: videonahrávka, terénní poznámky-psát bezprostředně po pozorování
Zpracování výsledků: následný přepis, kódování, kategorizování

Kvantitativní výzkum

Kvantifikace proměnných
Zaznamenávání četnosti výskytu proměnné

- Strukturované pozorování
- Zúčastněné nebo nezúčastněné pozorování
- Přímé nebo nepřímé pozorování
- Skryté nebo otevřené pozorování
- Pozorování v přirozených nebo laboratorních podmínkách

Záznam: záznamový arch, video nahrávka
Zpracování výsledků: přepis do četnostních tabulek a grafů

ROZBOR PSANNÉHO SLOVA

FÁZE
EMPIRICKÁ –
tvorba
výzkumného
nástroje

Posuzované texty

- Kroniky
- Deníky
- Životopisy
- Eseje na určitá témata

Historické dokumenty

Nově vzniklé dokumenty

- Výzkumný proces obdobný s nestrukturovaným rozhovorem - psaný text lze posuzovat shodně jako přepis rozhovorů
- **U historických dokumentů** většinou není možné doplnit informace dotazováním
- **U nově vzniklých dokumentů** (esejí na určité téma) lze získané informace doplnit rozhovorem
- Formou eseje je vhodné se ptát na ožehavé témata (sexualita, šikana) - menší stud. informátorů

Zdroje

BÁRTLOVÁ S., SADÍLEK P., TÓTHOVÁ V. Výzkum v ošetrovatelství. Brno, Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2008. ISBN 978-80-7013-467-2.

BRABCOVÁ, J a kol. Skoč! Aneb reálný život, Plzeň: Grafia 2005, ISBN 80 -902340-7-9
<http://knihovna.upol.cz/lf> (vzdělávání, DSP).

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Karolinum, Praha 1993, 2005.

FARKAŠOVÁ, D. A kol. Výzkum v ošetrovatelstve. Martin: Osveta, 2006.
ISBN 80-80632-286.

HENDL, J. Kvantitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HUŠÁK, V. Jak napsat publikaci? Jak připravit prezentaci?, Olomouc: LF UP 2007, ISBN 978-80-44-1736-3.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KUTNOHORSKÁ, J. Výzkum v ošetrovatelství. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2713-4.

MAZALOVÁ, L. *Kapitoly z výzkumu v ošetrovatelství*, Olomouc: Fakulta zdravotních věd 2016.
Dostupné:

http://old.fzv.upol.cz/fileadmin/user_upload/FZV/DSP_Osetrovatelstvi/Skripta/Kapitoly_z_vyzkumu_v_oseetrovatelstvi.pdf

PLEVOVÁ I, et al. Ošetrovatelství. I Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024735573.

PUNCH, K. *Úspěšný návrh výzkumu*. Translated by Jan Hendl. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 230 s. ISBN 9788073674687.

ŽIAKOVÁ, K et al. *Ošetrovatelstvo teóra a vedecký výzkum*, Martin: Osveta 2003, ISBN 80-8063-131-X

<http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/o-ucebnici/ako-citovat.php>

https://www.google.cz/search?q=Testov%C3%A9+krit%C3%A9rium&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-b-ab&gfe_rd=cr&dcr=0&ei=GEe6WeTHCKGE8QfBkYXoCQ

http://home.ef.jcu.cz/~birom/stat/cviceni/09/p_value.pdf

Hodně zdaru
při výzkumu